

En berättelse om Wiktor Jansgården. F.d. Olof Tomsgården. Nuvarande Senneby 9:3 (f.d. Senneby 5:1 och 9:1)

Flygfoto taget troligtvis runt sent 40 tal eller tidigt 50 tal

”Rester av den s.k.götiska gården spåras här och var i Roslagen. Här finns t.o.m. stängsel kvar mellan man-och fägård”. Utdrag ur ”Tidskrift Hushållningssällskapet”.1971

Utdrag ur Handledning för kulturpromenaden RUNT VÄDDÖ KANAL utgiven av Roslagens sjöfartsmminnesförening.

”Är man kulturintresserad, bör man ta sig en extra titt på den andra och sista gården på vänster hand (och sista) på vänster hand genom byn. Olof-Tomsgården eller Wiktor Jans som den numera kallas, är ett exempel på en götisk gård som är än idag relativt sällsynt gårdstyp. Husen är grupperade i en fyrkant runt en gårdsplan som för några år sedan var uppdelad i en mangård och en fägård.

Utdrag ur Boken: Svensk Hembygd. Herresäten och gårdar.1937.

Senneby -5. Vaddö socken. Hemmansägare Mats Wiktor Jansson. Postadr: Vaddö. Areal:58 har, därav 18 har täckdikad, delvis stenbefriad åker, resten åker och hagmark. Taxeringsvärde:18 000. Jordart: Sandmylla, ler-och dyjord. Skogsbestånd: Barrskogkan Mangårdsbyggnaden är uppförd i början 1800-talet, stall, ladugård och loge 1871 (ladugården ombyggd 1912) och magasin av äldre datum. Husdjur:3 hästar, 12 reaktionsfria nötkreatur, 3 svin och 3 får. Nuvarande ägare köpte gården: 1899 M.W. Jansson är född 1871, son till Johan Jansson och hans hustru Margareta, född Matsdotter, och sedan 1892 gift med Matilda Josefina, född Olson 1871.

Barn. Elin, Halvar (död 1918), Signe och Herbert.

M.W. Jansson är ledamot i kyrkofullmäktig, fattigvårdsstyrelsen och pensionsnämnden.

Min anknytning till fastigheten

Min mormors pappa, Mats Wiktor Jansson (död 1945) köpte gården 1899, samma år som mormor föddes. Wiktor och hans hustru Matilda (död 1943) fick fyra barn varav tre var i livet under min uppväxt. Elin, Signe och Herbert. Signe var min mormor. Jag föddes 1952 och då fanns på gården Elin, Signe och Herbert. Herberts fru Elsa hade dött tidigare samma år. Herbert brukade jordbruksfastigheten. I slutet av 60 talet blev Herbert sjuk och dog 1967 av svagt hjärta. I ladugården finns namntavlor över kor som fanns 1965. Gården gick därefter i arv till mormor Signe som därefter gav den vidare till min mamma Sigbritt. Jag har tillbringat de flesta av mina somrar på gården från tidig ålder. Jag har verkligen fått uppleva ”bullerbykänsla” som fanns på gårdarna på den tiden. D.v.s. att vara med när korna släpptes ut på våren, hämta korna från hage långt bort och stänga igen alla grindar utmed vägen, åka hölass osv. Korna var alltid respektingivande utom Jerseymodellen som inte hade några horn. Herbert hade två Jerseykor, Gåsa och Lisa. Den som jag skötte om hette Gåsa. De korna kunde jag borsta och skrapa utan problem, precis som man gör med hästar. Det var alltid funnits mycket folk på gården, besökande eller gäster. Jag minns också att man gick på kalas hos varandra i gårdarna. Det var åtskilliga kaffekalas och fester samt att man åt mycket rejäl husmanskost till vardags. Jag minns rågmjölgröt på morgonen och stekt fläsk och brunsås. Men kalvdans och bondbönor gillade jag inte alls. Cykeln användes flitigt och det uppfattades inte som någon fara att vistas på vägen då det från början bara fanns två bilar i byn. Vi cyklade ner till Sandviken, en fin sandstrand vid havet. Den badstranden var den naturliga för alla som bodde i byn. Man solade men havet var ofta kyligt. Jag minns de gånger, framåt augusti, som man verkligen kunde bada och då kunde man se ner på tårna i det klara vattnet. Det slår Medelhavet.

Wiktor och Matilda
på trappan

Elin sittande t.v. och Signe
stående t.h.

Elin sittande, Signe
längst bak, Herbert

Elin 18 år

Herbert

Skördetid

Runt 1920. En vanlig dag. Herbert vid cykeln. Mamma Matilda på trappan. Elin framför vid rabatten och Signe leker med katterna på gräsmattan

Främre raden från vänster: Herbert, Wiktor och Matilda Jansson. Kortet från ca 1917
 Bilen föreställer ett sommarkalas. Kanske är det ett midsommarfirande eller födelsedags.
 Även jag minns att det kom mycket besök vid midsommarhelgen. När jag var yngre
 inleddes midsommarafton med ett besök på Kista hembygdsgård (när jag var riktigt liten
 dans krig midsommarstången) och slutade med att man såg soluppgången över Åland
 från Kasberget vid två tiden på morgonen.

Bevarade miljöer idag.

I 1700-tals längan.
Ett s.k. stugkök och ett s.k. portlider.
Tidigare fanns i portlidret en slipsten
som drevs för hand för slipande av liar
etc.

Matbod med jängaller för fönster.
Detta visar att man var rädd om maten
och ville skydda den mot
inbrottsförsök.

1700-tals längan sett från
baksidan.

Även matbodens ytterdörr har tunga
låsanordningar av järn.

Äldre tröskverk står i loge.

Interiör från mangårdsbygganden

Målningarna finns på en baksida av dörr. Troligtvis är målaren "Målarbengt" som bl.a.har målat interiört på hembygdsgården Kista.¹

Detaljer från äldre dörr på vindskontor.

¹ Charlotta Sundelius i Kista hade många barndomsvänner som hon regelbundet brevväxlade med. Anna Ersson var en. Anna Ersson föddes 1857 och var fyra år äldre än Charlotta. Hon är upptagen i födelseboken i Rättvik men föddes i Södersund i Vaddö. Fadern Bengt Ersson var kringvandrande gårdsmålare och uppehöll sig vid den tiden på Vaddö. I Vaddö finns fortfarande en muntlig tradition om denna man, som kallades Målarbengt. Det lär även finnas bevarade målningar än idag på Vaddö, såsom skåp och dörrar och kanske även väggmålningar. (Utdrag ur text av Lars- Erik Norlin 2014)

Bygatan finns på kort från museum

Foto: Paul Sandberg. Bygata i Senneby. Ägare till fotot är Upplandsmuseet.
Till vänster syns lada till Senneby 9: 1.

Samma motiv men något senare 1973

Foto: Alf Nordström. Länsstyrelsen i Stockholm. Bilden finns hos Stockholms läns museum

Så ser huvudbyggnaden ut idag

Mer att läsa på hemsidan om händelser som har anknytning till Wiktor Jansgården finns;

1) Under fliken "Gårdarna" och underrubriken "Vad har hänt med ursprungsgårdarna efter 1844". I avsnittet om Olof Tomsgården, numera Wiktor Jansgården, beskriver Thure Herbertsson vad som har hänt med marken sedan 1844.

2) Under fliken "Gårdarna" och underrubriken "Övriga gårdar och delar av byn" och fastigheten Noor 1:11 och f.d. Linds berättas hur Matilda ärver fastighet genom muntligt testamente.

3) Under fliken "Gårdarna" och underrubriken "Övriga gårdar och delar av byn" och fastigheten Senneby 9:2 som bl.a. var en handelsbod.

Uppdaterat av Margareta Eriksson 2015-03-29